

Wilhelminaplein 7, woonhuis

Adres	Wilhelminaplein 7
Postcode	2243 HE
Kadastraal nummer	H 1001
Naam	Wulffraat / Ontario
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermd monument	1
Benoeming onderdelen complex	Woonhuis
Oorspronkelijke functie	Wonen
Datering/Bouwjaar	1920

Omvang bescherming

De bescherming betreft het WOONHUIS uit 1920. De aanbouw aan de noordzijde is voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Het interieur maakt onderdeel uit van de bescherming voor wat betreft de oorspronkelijke indeling en detaillering.

Inleiding

Het woonhuis van het type landhuis is in 1920 ontworpen door J.W.E. Buijs. De opdrachtgever was A. Th. Wulffraat (volgens bouwtekening Th. Wulffraat), vandaar de naam Villa Wulffraat. Op de gevelsteen naast de entree staat echter 'Ontario'. Mogelijk was de opdracht procuratiehouder bij de Holland-Amerika-Lijn en is de naam op de gevelsteen daarop terug te voeren. Deze Wulffraat woonde echter in Aerdenhout, dus hij heeft het huis waarschijnlijk niet bewoond.¹

De stijl van het huis is expressionistisch met detaillering die zowel kenmerkend is voor de tot deze hoofdstroming behorende stijl van de Amsterdamse School als de landhuisstijl. Typisch voor de bouwperiode is ook de aandacht voor de overgang tussen binnen en buiten via stenige elementen zoals gemetselde bloembakken en terrassen. Ook overkappingen – in dit geval in de vorm van houten balkons – en de erker (aan de tuinzijde/rechterzijgevel) behoren tot deze kenmerken. Bij deze bouwwijze, die in het Interbellum gangbaar was en aansluit bij de Nieuw Architectonische tuinstijl, wordt veel aandacht besteed aan de overgang van het huis naar de tuin, waarbij geleidelijk van

¹ Nader onderzoek naar de opdrachtgever zou antwoord kunnen geven op de vragen die rond het opdrachtgeverschap en de naam van het huis te stellen zijn, maar dit onderzoek is voor deze beschrijving niet uitgevoerd omdat dit verder gaat dan de reikwijdte van deze beschrijving.

binnen, naar semi-binnen (erkers, veranda's, pergola's), naar een stenig buiten (terras) en vervolgens (via trappen) naar de tuin overgegaan wordt. De architectonische relatie tussen binnen en buiten is belangrijk voor het ontwerp van het huis en zijn directe omgeving.

In 1955 werden een paar ramen veranderd in de zuid- en de oostgevel in opdracht van E. van Veelen en door A. Kramer. In 1970 volgden een wijziging van de indeling van het interieur en opnieuw wijzigingen in raam- en deurpartijen, wederom voor E. van Veelen; nu door architect A.J.W Frantzen. Onder meer werd een balkondeur dichtgezet en de deur verplaatst. Ook werd de erker meer bij de woonkamer betrokken door het uitbreken van tussenmuren. In 2001 werd de aanbouw aan de noordzijde gewijzigd in opdracht van H. Ouwendijk door Architectenassociatie Aa uit Den Haag.

Over de architect

In 1919 stond de in Nederlands-Indië geboren ir. J.W.E. (Johannes (Jan) Willem Eduard) Buijs (1889-1961) aan het begin van zijn loopbaan als architect. In dat jaar studeerde hij af aan de Technische Hogeschool te Delft en trad hij in dienst van de gemeente Haarlem als adjunct-architect. In Haarlem werkte hij samen met Joannes Barend Lürsen (1894-1995), met wie hij al snel ook in zijn eigen projecten samenwerkte en met wie hij zich in 1924 verbond in een gezamenlijk bureau. Binnen het bureau was Buijs de ontwerper en Lürsen verantwoordelijk voor de bouwkundige details en de constructies. Nog in 1919 ontving hij van een familielid zijn eerste zelfstandige opdracht; de heer Th. Wulffraat verzocht hem een villa te ontwerpen, die gerealiseerd zou worden in park De Kieviet. Aan dit in 1920 gerealiseerde project van Buijs werkte ook freule Jacoba van Heemskerck van Beest (1876-1923) mee. Zij was specialist in glas-in-lood en ontwierp een gekoppeld glas-in-loodraam in de hal, een raam in de vestibule en een decoratief paneel in de eetkamer. Deze ramen zijn door een van de latere bewoners verwijderd. De volgende vier landhuizen die Buijs ontwierp, waren eveneens villa's in het park De Kieviet, namelijk Buurtweg 6 en 8, Waldeck Pyrmontlaan 22 en Willem III-laan 1, alle uit de periode 1920-1921. De laatste is beschermd als rijksmonument. In totaal zijn zes werken van Buijs en Buijs & Lürsen uit de periode 1920-1927, waarvan vijf in De Kieviet, op de lijst van cultuurhistorisch waardevolle bebouwing van de gemeente Wassenaar (GIP-lijst) opgenomen.

Zijn eerste werken kenmerken zich door een expressieve stijl, waarbij de (Engelse) landhuisstijl en de Amsterdamse School duidelijk naar voren komen in het materiaalgebruik, de detaillering en de opbouw van de plattegronden. De latere werken, waaronder de villa op Katwijkseweg 15 in Rijksdorp, zijn ontworpen in de stijl van het kubistisch expressionisme, die beïnvloed is door de architectuur van Frank Lloyd Wright en zich kenmerkt door de kubusvormen met afwisselend horizontale en verticale accenten. Al snel ontwikkelde het werk van Buijs zich verder in een functionalistische richting en met het ontwerp voor de coöperatie De Volharding in Den Haag uit 1927 behoorde zijn werk tot de Nieuwe Zakelijkheid. Met dit gebouw verwierf Buijs landelijke én internationale bekendheid. Buijs werkte tot 1955 samen met Lürsen; in dat jaar beëindigde hij zijn architectencarrière.

Over de Kieviet

Park de Kieviet is vanaf 1911 ontwikkeld op voormalig grondgebied van landgoed Groot Haesebroek. De Exploitatiemaatschappij Park De Kieviet en Wildrust onder directie van J.T. Wouters (1864-1932) en Joh. Mutters jr. (1858-1930) ontwierp de wijk tot in het detail, zoals het wegenplan, de verkaveling, de rooilijnen, de beplanting en de dwarsprofielen voor de wijk. De kavels varieerden in grootte en waren bedoeld voor vrijstaande villa's en twee-onder-een-kapwoningen. De bouw kwam vanaf 1912 op gang; het eerste huis was Villa Ebby aan de Duinweg 20. In 1914 ging de gemeenteraad van Wassenaar akkoord met het plan, waarvan de realisatie inmiddels al in gang gezet was. Om belangstellenden te trekken werd een aantal modelvilla's gebouwd, zogenaamde lokvinken, naar ontwerp van architect Joh. Mutters jr. De eerste lokvink stamt uit 1914 en staat aan de Duinweg 1. Prins Hendriklaan 7 is de laatste lokvink.

De parkachtig aangelegde villawijk heeft stedenbouwkundig gezien twee hoofdmomenten, te weten het Wilhelminaplein met daaraan de kerk (1923) en de vijver. Voor de aanleg van de vijver, die al in het eerste plan uit 1910/1911 voorzien was, werd gebruik gemaakt van de bestaande loop van de Kaswetering die hiervoor werd vergraven ter plaatse van de huidige vijver. Hoewel de weg aan de oostzijde van de vijver in eerste instantie Julianaweg heette, is de weg later omgedoopt in Vijverweg. De nadere detaillering van het stedenbouwkundige plan vond plaats in de ontwerptekening van 1918, die in hoge mate overeenkomt met de huidige situatie.

De Kieviet maakt onderdeel uit van het van rijkswege beschermde dorpsgezicht van Wassenaar, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg'. Het Wilhelminaplein waaraan het huis ligt, is als rijksmonument beschermd. Naast het huis staat de van rijkswege beschermde villa Casa Cara uit 1915.

Stedenbouwkundige aspecten

Het huis ligt op de hoek Wilhelminaplein-Emmalaan. Het heeft aan beide zijden een oprit. De entree ligt aan de zijde van de Emmalaan.

Architectonische beschrijving²

Het vrijstaande woonhuis is opgetrokken in baksteen vanuit een samengestelde plattegrond en bestaat uit twee bouwlagen met rietgedekte, samengestelde kap. De dakkapellen zijn eveneens met riet gedekt. Op de daknok bevindt zich een gemetselde schoorsteen. Het opgaand werk bestaat uit gele bakstenen, gemetseld in kruisverband. Geveldelen zijn ter plaatse van balkons, onder de goten en ter plaatse van het verdiepingsvenster aan de voorgevel (zijde Wilhelminaplein) voorzien van groengeschilderde, gepotdekselde delen. Aan de voorzijde is dit houtwerk aan de onderzijde afgesloten met witgeschilderd houtwerk waarvan de detaillering ontleend is aan de Amsterdamse schoolstijl, net als de houten luifel van de voordeur aan de zijde van de Emmalaan. De balkons op de hoeken aan de voorzijde (zijde Wilhelminaplein) worden ondersteund door houten korbelen. De overgangen naar de tuin zijn vormgegeven met gemetselde elementen, zoals terrassen waaronder driezijdige bloembakken, een terras met keermuren en een stoep naar de tuin en bij de voordeur bevindt zich een stoep met lage keermuurtjes.

Waardstelling

Het woonhuis is vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische- en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de geschiedenis van de wijk De Kieviet in het bijzonder;
- vanwege de plaats die deze villa inneemt in het oeuvre van architect J.W.E. Buijs, als zijn eerste zelfstandige opdracht;
- vanwege de vrijwel gaaf bewaarde hoofdvorm en eigentijds en typerend materiaalgebruik en detaillering;
- vanwege de wijze waarop de relatie met c.q. de overgang naar de omringende tuin is vormgegeven;
- vanwege de ligging binnen en als onderdeel van een gebied met hoge stedenbouwkundige, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten dat van rijkswege beschermd is als dorpsgezicht, genaamd 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldbepalende ligging aan het van rijkswege beschermde Wilhelminaplein en naast het rijksmonument Casa Cara en op de hoek Wilhelminaplein-Emmalaan.

---

² Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 24 juli 2012 (vanaf openbare weg);
www.bonas.nl; http://nl.wikipedia.org/wiki/Johan_Mutters;
Bewonersvereniging 'De Kieviet', 'Een eeuw Park de Kieviet 1910-2010', 2010;
Janson, E.M. Ch. M. Janson, Lit, R. van, 'Wassenaar in woord en beeld', Wassenaar 1987;
Lit, R. van, et.al, 'Jong Monumentaal Wassenaar', 2003;
'Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965', 2007, uitgave Comité Open Monumentendag Wassenaar;
Scheffer, C., 'Jongere bouwkunst en stedenbouw, Wassenaar, provincie Zuid-Holland, 1993.